

Ушхвані Костянтин Єнрікович
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОЗНАКИ ПРЕДСТАВНИЦТВА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

У всі часи представництво відіграло важливу роль у формуванні цивільного обороту. Його роль і значимість не змінилися і на сьогоднішній день. Навпаки, ця сфера відносин все більше ускладнюється і розвивається. Справедливо було б сказати, що сьогодні бізнес, заснований на моделі представництва, отримує значне поширення і його адекватне правове регулювання має стати гарантією стабільності економічного обороту. Саме поняття представництва на сьогоднішній день все частіше піддається теоретичній критиці. У цьому зв'язку для удосконалення поняття представництва існує необхідність на теоретичному рівні виділити його ознаки.

На нашу думку, першою ознакою є те, що представництво – це здійснення прав особи, яку представляють, шляхом вчинення представником правомірних юридичних дій. Представник повинен здійснювати юридично значимі дії. Вчинення фактичних дій, наприклад вибір будинку для покупця, передача речі для пересилання, не вимагає діяльності представника. Хоча в Німеччині (§ 662 Німецького цивільного уложення) допускається вчинення повіреним будь-яких фактичних і юридичних дій, покладених на нього довірителем [1, с. 21]. Таким чином, необхідно, щоб правочин чи інша дія були правомірними. Якщо говори-ти про правочин, то він в разі дотримання всіх умов його здійснення завжди є правомірною дією. Крім цього, на відміну від інших дій, правочин завжди спрямований на виникнення, зміну або припинення правовідносин.

Наступною характерною ознакою правовідносин представництва є те, що юридично значимі дії представника здійснюються в інтересах особи, яку він представляє. Як відомо, будь-яке право відображає інтерес того, хто ним володіє, тому ст. 12 ЦК України говорить про здійснення прав вільно та на власний розсуд, а значить відповідно до своїх інтересів [2]. В.П. Грибанов визначив інтерес як «потреба, яка прийняла форму свідомого спонукання і проявляється у вигляді бажань, намірів, прагнень в тих відносинах, в які вступають особи в процесі своєї діяльності» [3, с. 52]. Проте, інтереси не просто виявляються в суспільних відносинах, в які вступають суб'єкти в процесі своєї діяльності, в та-ких відносинах суб'єкти реалізують свої інтереси. У цьому сенсі варто погодитися з точкою зору Г.А. Сverdлик, що інтереси проявляються не як пасивна форма прояву майнових, немайнових і організаційних відносин, але і як активний спосіб їх реалізації за допомогою діяльності окремих суб'єктів [4, с. 12]. І ми з цим цілковито погоджуємося. Якщо представник діє в своїх інтересах або в інтересах третіх осіб, то

представництво втрачає своє значення. З цього випливає третя ознака представництва: представник вчиняє дії по відношенню до третіх осіб.

Частина 3 ст. 238 ЦК України передбачає, що представник не може вчиняти правочини від імені особи, яку він представляє, стосовно себе особисто. Крім цього, ця стаття містить заборону на вчинення правочинів в інтересах інших осіб, яких він представляє. Очевидно, що і в одному, і в іншому випадку мова йде про вчинення правочину представником в своїх інтересах.

Разом з тим Цивільний кодекс України ввів новелу про комерційне представництво, яке є винятком із загального правила. Частина 3 ст. 238 ЦК України містить імперативну норму, яка вказує на нерозповсюдження правил щодо вчинення правочину представником в своїх інтересах по відношенню до комерційного представництва. Четвертою ознакою представництва є те, що представник вчиняє дії по відношенню до третіх осіб і такі особи проінформовані про те, що мають справу з представником. Така інформованість має важливе значення для третіх осіб, які за допомогою цього інституту вступають у прямі відносини з особою, інтереси якого представлені в особі представника. У зв'язку з цим юридичний зв'язок представника і особи, яку він представляє, має проявлятися об'єктивно, тобто бути доступним для сприйняття третіми особами. Інакше кажучи, треті особи, які, наприклад, укладають договори з представником, повинні знати про відносини між представником і довірцем.

П'ята ознака представництва полягає в тому, що дії представника безпосередньо створюють, змінюють і припиняють цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє. Інакше кажучи, до останнього безпосередньо переходить правовий результат. У зв'язку з цим правомірно сказати, що сам по собі представник залишається осторонь від наслідків правочину або інших юридичних дій. Разом з тим між діями представника і виникненням юридичних наслідків для особи, інтереси якої представлені, має бути причинний зв'язок: наслідки повинні бути обумовлені наміром представника. Представник, укладаючи договір, має намір реалізувати для особи, яку він представляє, правовий результат, який настав би, якби вона сама була стороною такого договору. Передумовою до такого результату є загальна і узгоджена воля трьох осіб: представника – встановити права та обов'язки для особи, яку він представляє; третьої особи – виступити по відношенню до особи, яку представляють, активним чи пасивним суб'єктом; особи, яку представляють, яка заздалегідь дала згоду і відповідні повноваження на вчинення дій в своїх інтересах і від свого імені.

У зв'язку з вищевикладеним поняття представництва можна сформулювати наступним чином. Представництво – це цивільні організаційні правовідносини, в силу яких одна особа (представник), здійснюючи операції і інші правомірні юридично значимі дії в межах наданих йому повноважень від імені та в інтересах іншої особи (особи, яку представляють) по відношенню до третіх осіб, при інформованості останніх про це, безпосередньо створює, змінює або припиняє цивільні права та обов'язки.

Бібліографічні посилання:

1. Залесский В. В. Основные институты гражданского права зарубежных стран. – М., 1999. – С. 21.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ра-ди України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Грибанов В. П. Интерес в гражданском праве // Советское государство и право.– 1967.–№1.–С.52.
4. Свердлык Г. А. Гражданско-правовые способы сочетания общественных, коллективных и личных интересов. – Свердловск, 1980. – С. 12.

Хомутовська Лілія Валеріївна
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Відродження кооперативного руху в Україні визначено одним зі стратегічних векторів державної аграрної політики, інструментом економічного зростання аграрного сектора, становлення сільського розвитку та захисту економічних інтересів господарюючих суб'єктів за умов турбулентності бізнес-середовища. Стратегічне передбачення обмеженості інвестиційної активності та привабливості, а також можливостей аграрної сфери, сільськогосподарські кооперативи, як соціальні організації з економічним змістом, є локомотивом розвитку сільських територій та економіки [1, с. 239].

Одним із результатів ринкового реформування аграрного сектору є становлення і розвиток різних форм господарювання, зокрема малого підприємництва, яке виконує важливу роль в сільському розвитку. До цієї категорії господарств належать малі фермерські господарства та особисті селянські господарства, які виробляють найбільшу частку сільськогосподарської продукції серед усіх сільськогосподарських підприємств. Досліджено, що з 32,1 тис. фермерських господарств 97,5% – це малі фермерські господарства, які обробляють 55,5% ріллі та виробляють 52,2% валової продукції сільського господарства усіх фермерських господарств. Крім того, в країні функціонує ще 4,3 млн. особистих селянських господарств, які обробляють 6,5 млн. га землі та виробляють біля 50% валової продукції сільського господарства [6]. Тому, вирішення проблем подальшого ефективного товароруху їх продукції до кінцевого споживача вбачається у їх об'єднанні в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи. Аналіз динаміки кількості діючих господарюючих суб'єктів за основними групами сільськогосподарських товаровиробників показав нестабільність у їх показниках протягом досліджуваного періоду. Це пов'язано насамперед з реакцією підприємств на зміни економічних умов їх розвитку. Так, кількість сільськогосподарських підприємств у 2017 р. порівняно з 2013 р. зменшилася на 4%, але відносно 2014 р. – збільшилися на 11%.

Домінуючою за кількістю суб'єктів формою господарювання в аграрному секторі економіки України є фермерські господарства. Їх кількість щорічно